

Oslo, 10.4. 2022

Innspill ny folkehelsemelding

Friluftsliv og folkehelse – en side av samme sak

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til ny folkehelsemelding.

Norsk Friluftsliv representerer de 18 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen rundt 950.000 medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge. Friluftsliv er Norges desidert største fritidsaktivitet og er en svært viktig del av norsk kultur. Mulighetene for et rikt og variert friluftsliv er svært viktig for det norske folks livskvalitet og helse.

Folkehelse skapes stort sett alle andre steder enn i helse- og omsorgssektoren. Helse- og omsorgsdepartementet må derfor være en pådriver til at andre departementet og instanser øker fokus på temaet, men også følge opp egne planer. Det er et nasjonalt mål at inaktiviteten skal reduseres med 10 prosent innen 2025/15 prosent innen 2030.

I innspillet fokuserer Norsk Friluftsliv på tilrettelegging og friluftslivsaktivitet både den organiserte og egenorganiserte. Direkte og indirekte er dette tiltak som bedrer den fysiske og psykiske helsen i Norge. Innspillet starter med å gi et overblikk av forskningsresultater og funn fra kartlegginger, både for voksne og blant barn og unge som er gjort siste årene. Konkrete innspill gis i tekstboksene under hvert tema.

Innledning:

Effekten av aktivitet i natur både fysisk og mentalt gjør at den bør få en fremtredende plass i ny folkehelsemelding. Vi vet at friluftslivet er nordmenns viktigste kilde til fysisk aktivitet, og den formen for mosjon flest kan tenke seg å gjøre mer av. I tillegg gir det svært gode folkehelse-effekter til lave kostnader. Når SSB også trekker frem at organisert friluftslivsaktivitet rekrutterer flere barn som har foreldre med lav inntekt og utdanning, og at det er en høyere andel barn med innvandrerbakgrunn enn med norsk bakgrunn i organisert friluftslivsaktivitet bør myndighetene stimulerer til mer friluftsliv og spesielt organisert friluftsliv.

For den enkelte handler friluftslivsaktiviteter først og fremst om gode opplevelser i natur, alene eller sammen med andre. I et samfunnsperspektiv handler dette om mye mer: Friluftsliv er Norges største fritidsaktivitet, langt større enn all idrettsaktivitet, og gir et stort bidrag til befolkningens fysiske og psykiske helse, og gjennom dette et vesentlig samfunnsøkonomisk bidrag.

En stortingsmelding i tråd med bærekraftsmålene

FNs bærekraftsmål nr. 3. «Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder», er det naturlige hovedmålet for folkehelsen. Men mange av de andre bærekraftsmål har også stor innvirkning på befolkningens helsetilstand, bl.a. utdanning, likestilling, vann og sanitærforhold, ren energi, ulikhet, arbeid, forbruk og produksjon, liv under vann, liv på land mv. Bærekraftsmålene viser hvor sammensatt årsaker til uhelse er, og i hvilken bredde tiltak må iverksettes for å styrke helsen i en større befolkningsgruppe.

Norge har sluttet seg til WHO's mål om å redusere for tidlig død av ikke-smittsomme sykdommer med 25 prosent innen 2025 og med 30 prosent innen 2030 i tråd med FNs bærekraftsmål.

For fysisk aktivitet innebærer dette 10 prosent reduksjon i fysisk inaktivitet i befolkningen innen 2025 og 15 prosent reduksjon innen 2030.

Vi mener derfor at ny folkehelsemelding:

Stortingsmeldingen bør gjenspeile ambisjonene i bærekraftsmålene, og oppfylle den internasjonale forventningen om at det skal fastsette egne nasjonale delmål og ambisjonsnivå for å øke den nasjonale relevansen, blant annet ved å identifisere hvilke områder som bør prioriteres særskilt nasjonalt.

1. Post-korona – mer sosial ulikhet, og barn og unge er mindre aktive utendørs:

Under pandemien var det mange som søkte ut i naturen på egen hånd, som til et slags grønt tilfluktsrom, der bekymringene følte mindre. Men undersøkelser viser at det er store sosioøkonomiske forskjeller med hensyn til aktivitetsnivå. Det var mange, særlig blant lavinntektsgrupper, som ble mindre aktive under pandemien. (<https://norskfriluftsliv.no/slik-har-korona-pavirket-nordmenns-friluftsliv/>)

Når det gjelder barn, viser nye rapporter fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) at ti måneder inn i pandemien brukte 38 prosent av barna mindre tid på utelek. På den andre siden rapporteres det at 15 prosent av barna brukte mer tid ute. Med andre ord ser man en nedgang i utetid for nesten fire av ti barn, og økte forskjeller barn imellom.

Stor endring blant barn og unge for utelek i perioden 2015-2022:

Den samme tendensen viser en helt fersk upublisert befolkningsundersøkelse gjennomført av Ipsos i februar 2022, på oppdrag av M-dir og Norsk Friluftsliv*: Basert på svar fra foreldre viser undersøkelsen at antall barn som leker ute 5-7 ganger i uka har blitt redusert fra 41 prosent til 18 prosent fra 2015 til 2022. Dette er en alvorlig utvikling, som samfunnet må ta tak i. De frivillige friluftslivsorganisasjonene vil gjerne bidra til å snu denne utviklingen, men for å få dette til må det på plass en rekke nasjonale og lokale tiltak.

*Rapporten vil foreligge ila april.

2. Sosial ulikhet, hvilken rolle og betydning har friluftslivsorganisasjonene:

SSB har lansert to store undersøkelser i 2021 Levekårsundersøkelsen (16 år og oppover) og undersøkelsen om Barn og unges fysiske aktivitet og friluftsliv – BUFF (6-15 år), begge lagt frem høsten 2021.

Voksne, 16 år og oppover:

Levekårsundersøkelsen bekrefter at vi fra et allerede høyt nivå, under pandemien bruker naturen enda mer enn tidligere. Hele 97% har deltatt i friluftsliv, og mange prøver nye aktiviteter. Hver fjerde nordmann oppgav at de har sovet ute i 2021 – blant de unge har så mange som halvparten gjort det i løpet av året. Gå- og fotturer er mest vanlig, særlig nærturer er utbredt: I 2021 har 93% gått minst en tur i nærheten av der de bor – en oppgang fra 76% i 2020 og 83% i 2019. Dette er imponerende tall, men det er viktig å være klar over at dette kan imidlertid være så sjelden som en gang i året, så mer interessant kan være at 46,5% går fottur i parker eller omgivelser i nærheten av bolig flere ganger i uken.

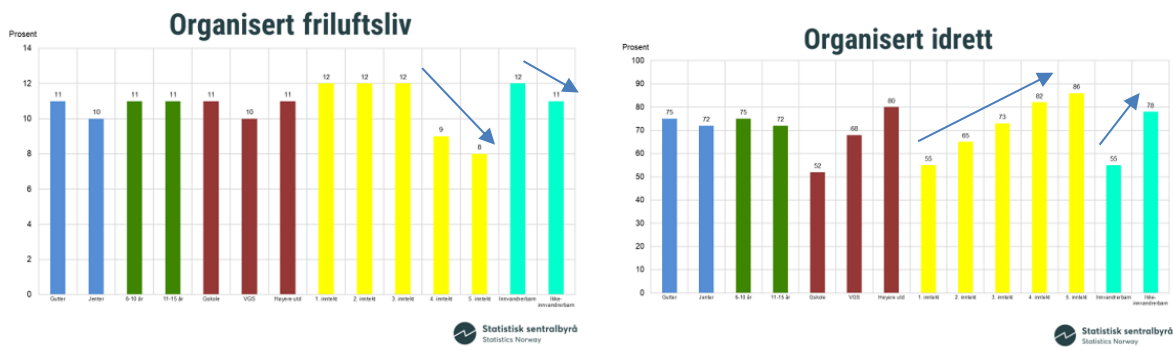
Men levekårsundersøkelsen bekrefter også store sosioøkonomiske forskjeller. Andelen med lavest friluftslivsdeltagelse (egenorganisert) finner vi blant uføre, arbeidsledige, eldre og personer med lav utdanning. Kartlegginger viser at pandemien har økt forskjellene i det fysiske aktivitetsnivå innen egenorganisert friluftsliv. Og i Opinionens koronabarometer oppgav hele 30% at de er i dårligere form under pandemien enn før.

Barn- og unge, de under 16 år:

Generelt er det barn av foreldre med høy utdanning/inntekt som deltar mest i friluftsliv. Barn med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i alle egenorganiserte aktiviteter, og bare 50 prosent av barn med innvandrerbakgrunn deltar ukentlig, mens andelen er 75 prosent i den øvrige befolkningen.

Unntaket er organisert friluftslivsaktivitet som rekrutterer flere barn som har foreldre med lav inntekt og utdanning, her er det også en høyere andel barn med innvandrerbakgrunn enn de med norsk bakgrunn, og det er lite frafall opp til 16 år. Dette er det motsatte av den

organiserte idretten, der høy utdanning og inntekt gir høyere deltakelse og lavere deltakelse for barn med innvandringsbakgrunn. Kilde SSB, Levekårsundersøkelsen 2021.

3. Organisert friluftslivsaktivitet er en viktig arena for inkludering.

Norsk Friluftsliv og organisasjonene arbeider for å sikre et trygt og mangfoldig friluftsliv for alle - uavhengig av økonomi, kulturell bakgrunn eller funksjonsevne. Vi er glade for at det i regjeringsplattformen uttrykkes et ønske om styrket innsats for slik inkludering.

Naturen er et unikt virkemiddel for å bidra til økt inkludering, og til å gi bedre helse, mer fellesskap, bedre kulturinnsikt og nye relasjoner. Mange innvandrere og flerkulturelle opplever at det er lettere å bli kjent med nordmenn ute i naturen. Dermed blir de også bedre kjent med den norske kulturen og det norske språket. Norsk Friluftsliv jobber for å inspirere, gi kunnskap og støtte til medlemsorganisasjonene, slik at de kan inkludere flerkulturelle på en best mulig måte.

Friluftslivets organisasjoner synes å lykkes med å inspirere og mobilisere nye målgrupper, viser funn i Levekårsundersøkelsen og Barn og unges fysiske aktivitet og friluftsliv – BUFF fra SSB:

- langt flere innvandrere (45%) oppgir at de går på tur en eller flere ganger månedlig, sammenlignet med i 2017. Det er en oppgang på 13% fra 2017 (SSB 2020)
- at barn med innvandringsbakgrunn deltar mindre i organisert aktivitet er kjent, unntaket er deltakelse i aktiviteter i regi av friluftslivsorganisasjoner. Her er deltakelsen for barn med innvandringsbakgrunn 12 prosent, mot 11 prosent blant barn uten innvandringsbakgrunn (SSB 2020 og 2021)
- organisert friluftslivsaktivitet rekrutterer jevnt med tanke på kjønn, og foreldres utdanningsnivå. Når det gjelder inntekt oppgir SSB at i friluftslivet er det flere med lav inntekt som deltar og deltakelsen i organisert friluftslivsaktivitet synker med

stigende inntekt. Dette er motsatt av hva SSB har funnet i idretten der aktiviteten øker med høy inntekt og høy utdanning.

Disse funnene vitner om at tilretteleggingen og tilbudene fra friluftsansjoner både appellerer og er betydningsfulle for mange utsatte barn også de med innvandringsbakgrunn. Friluftslivsorganisasjonene har satset mer på inkludering de siste fem årene. Les mer om prosjektene:

<https://norskfriluftsliv.no/vare-prosjekter/dette-er-flerkulturelt-friluftsliv/>

<http://www.turmat.no/>

- Innlemme friluftsliv som en del av introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger.
- Videreføre og styrke muligheten frivillige friluftslivsorganisasjoner har til å drifte aktiviteter som er sosialt utjevne.

4.Naturens effekt på fysisk og psykisk helse:

Kombinasjon fysisk aktivitet, og naturopplevelse har dokumenter helseeffekt på mange nivå.

Mange opplever at de blir mindre stressa når de kommer seg ut i naturen. Nå har de også den samlede forskningen på sin side. Hele 22 studier har påvist at det å oppholde seg i grønne omgivelser gir et redusert stressnivå, sammenlignet med å oppholde seg innendørs eller i urbane områder. https://norskfriluftsliv.no/wp-content/uploads/2018/10/Forskningsoversigt_kort-versjon.pdf

I en undersøkelse delte forskere ved Stanford University i California forsøkspersonene inn i to grupper, der en gruppe skulle gå langs en motorvei, mens den andre gikk gjennom en park med blomster og trær. En hjernesanning viste at blodgjennomstrømningen i hjernen var annerledes i den gruppen som hadde gått i naturen. Denne gruppen følte seg også mindre bekymret. <https://norskfriluftsliv.no/pa-tide-med-en-timeout-bruk-naturen-til-a-koble-av/>

5.Frivillige organisasjoner er bekymret for tilgangen til frivillige:

Selv om friluftsliv var populært under pandemien, opplever medlemsorganisasjonene hos Norsk Friluftsliv store forskjeller i medlemsutvikling. Noen har fått en god økning som Norges jeger- og fiskerforbund, og Norges Kennelklub, mens andre har opplevd medlemssvikt på mellom 5-15% (4H, speiderne, Turistforeningen mfl.). Det er en felles bekymring blant

organisasjonene for tilgangen til frivillige personer fremover. Ildsjelene er organisasjonenes bærebjelke, og uten disse vil ikke tilbudet komme tilbake på nivå som før pandemien.

Frivillighetsarbeid er en uvurderlig samfunnsforsterkning til offentlige myndigheters ansvar og roller i folkehelsearbeidet. Frivilligheten må få plass, anerkjennes og rammebetingelsene styrkes. Samarbeid må prioriteres, og nyskapende arenaer for dialog og innspill må komme på plass.

6.Friluftslivets samfunnsrolle:

Friluftslivet utgjør en arena for fysisk aktivitet som er åpen for alle, uavhengig av sosial klasse. For barn og unge kan friluftslivet være en arena for læring, mestring, samhold og naturoplevelser, og legge grunnlaget for fysisk aktivitet resten av livet.

Familien er en sentral kunnskapsformidler, men ikke like sentral som tidligere, friluftslivsorganisasjonene blir stadig en viktigere aktør for å videreføre kunnskapen om hvordan vi tradisjonelt bruker naturen. (Kilde; Stortingsmeldingen om friluftsliv 2016). Speiderne, kajakkklubbene, turlagene og alle de andre har i alle år raust delt av sin kunnskap, og hvert år arrangeres det åpne arrangementer der alle er velkomne til å prøve og utforske nye aktiviteter i naturen. At vi har en bredde av organisasjoner (store og små), som har kapasitet og ressurser til å gjøre dette er vesentlig for vårt friluftsliv. Dette er et samfunnsansvar de tar på seg med bruk av frivillige ildsjeler, men selv med frivillig innsats er ikke disse aktivitetene gratis å tilrettelegge for. Kunnskapen skal bygges i organisasjonene, frivillige skal ivaretas og læres opp, og organisasjonsdemokratiet skal følges opp.

De frivillige friluftslivsorganisasjonene har over 100 000 frivillige som hvert år bidrar med tusenvis av dugnadstimer for å organisere aktiviteter, merke og rydde stier, kjøre løyper, bygge og vedlikeholde hytter. Økonomisk støtte og tilrettelegging fra myndigheter er med på å gi organisasjonene mulighet til å utløse mye ekstra aktivitet i befolkningen – også blant de som ikke er medlemmer.

Konkrete innspill til meldingen:

7. Vi trenger MER ikke mindre friluftsliv:

Når vi vet hvilken effekt friluftslivet har både for den fysiske og psykiske helsen, rollen frivillige organisasjoner har i lokalmiljøet, og at friluftsliv er den aktiviteten flest ønsker å gjøre mer av, er det uforståelig at det blir mindre midler til friluftslivsorganisasjonene. Det må være et mål for regjeringen å legge til rette for mer friluftsliv – ikke mindre.

Det er det bra at det i Hurdalsplattformen legges opp til en satsing på ressurser til anlegg som stier, bålplasser mm. Vi savner imidlertid et signal om styrking og annerkjennelse av arbeidet de frivillige friluftslivorganisasjonene gjør. Siden 2017 har aktivitets- og tilretteleggingsmidlene internt i budsjettpostene kap. 1420 post 78 over Klima- og miljødepartementets budsjett blitt kuttet med nær 30%.

Aktivitetsmidlene er midler organisasjonene i stor grad benytter til å rekruttere nye målgrupper inn i friluftslivet. Midlene som er kuttet kom opprinnelig fra en tilskuddspost i Helsedirektoratet som delvis ble overført til KLD i anledning Friluftslivets år i 2015, målet den gang var å styrke friluftslivet.

Friluftslivets organisasjoner gjør ikke bare en viktig jobb for sine medlemmer, men de sikrer også en videreføring av den kulturelle kompetansen friluftslivet representerer til kommende generasjoner, de ivareta ildsjelene, arrangerer et utall åpne arrangementer der alle kan delta, de lærer opp nye instruktører og driver demokratiskoler, skaper bolyst og levende lokalsamfunn.

Vi foreslår derfor at det opprettes en ny tilskuddsordning i H-dir for å bidra til at flere kommer i aktivitet. Evalueringen fra Friluftslivets år i 2015 var at midler som ble tildelt det nasjonale nivået i organisasjonene fikk størst effekt, da det langt oftere ble varige tiltak og ikke kortvarige lokale prosjekter. Aktivitetene ble forankret i hele organisasjonen og i planverket. Eksempler på tiltak; Fiskeklubben til NJFF, Barnas turlag til DNT, friluftslivets sommerskole (FL, DNT, speiderne mfl), Natt i naturen, Friluftslivets uke mfl.).

8. Oppfølging av «Fritidserklæringen»

Regjeringen har forpliktet seg til en fritidserklæring som bygger på FNs barnekonvensjon. For å realisere dette må alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

Folkehelsemeldingen må omtale, og forplikte regjeringen til å følge opp fritidserklæringen

9. Naturen som læringsarena i skolen

Regjeringen ønsker gradvis å innføre daglig fysisk aktivitet i skolen. Det er gledelig, men friluftsansjonene har større ambisjoner enn at dette dreier seg om en daglig gymtime: Det er godt dokumentert at det er en rekke fordeler med å bruke naturen som læringsarena, og Norsk Friluftsliv og organisasjonene er sterkt engasjert i å realisere det nasjonale målet om at naturen i større grad skal brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge (St.meld om Friluftsliv).

Friluftslivsorganisasjonene har i fellesskap utarbeidet et årshjul med aktiviteter, og i tillegg har vi identifisert hvilke læringsmål (i alle fag på alle trinn) som egner seg å gjøre ute og har laget eget undervisningsopplegg til mange av disse. Sjekk: www.friluftsliviskolen.no

Rett før påske (13.04 2022) publiserte Utdanningsnytt en kronikk om dybdelæring og hvordan naturen kan benyttes, skrevet av prosjektleder i Norsk Friluftsliv.

<https://www.utdanningsnytt.no/dybdelaering-stein-yngve-andersen/naturen-er-en-perfekt-arena-for-dybdelaering/319137>

I arbeidet med å innføre fysisk aktivitet i skolen, må regjeringen legge til rette for at denne aktiviteten kan inngå som en del av ambisjonene i LK20, om at en større andel av undervisningen skal flyttes ut. For å oppnå dette må følgende ivaretas:

- plattformene for opplegg for uteundervisning må gjøres kjent for skolene og de ansatte.
- flere lærere må få tilbudet om kompetanse slik at de føler seg trygge når undervisningen flyttes ut i alle fag
- uteområde må være tilpasset uteskole, og det å bruke naturen som læringsarena.

10.Nærmiljø:

Skoler og barnehager er arenaer der alle barn og unge oppholder seg store deler av dagen i oppveksten og har fått økende betydning i fritiden. Som en av de viktigste sosiale møteplassene i nærmiljøet er skolen viktig for lek og egenorganisert fysisk aktivitet, der god tilrettelegging vil øke det fysiske aktivitetsnivået til barn og unge.

Forskere fra NBMU har studert hvordan uteområdene i norske skoler kan bidra til å motvirke den stadig økende inaktiviteten, og skape god helse og trivsel. Det har resultert i oppdaterte anbefalinger for uteområdenes innhold og størrelse. Variert terreng bidrar til lek, mangfoldig bruk, fysisk aktivitet og god motorisk utvikling. Forskerne anbefaler samtidig å begrense omfanget av store flater med få alternativer for bruk, slik som fotballbaner (NMBU, 2019).

Gjennom flere år har det vært en stor innsats for å bedre innklimaet i norske skoler og barnehager, mens uteområdene blir forsømt. Det finnes foreløpig ingen forskrifter som pålegger kommunene å ha en viss størrelse eller kvalitet på uteområdene for barna, og landskapsarkitekter og planleggere opplever at uteområdene nedprioriteres og ønsker seg bedre veiledning og kvalitetsindikatorer.

Finske forskere la skogbunn i barnehager, det økte barnas immunforsvar etter kort tid. Et godt argument for både bærekraft, naturen som læringsarena, og mer natur og mindre plastgranulat i skoler og barnehager.

<https://forskning.no/allergi-barn-og-ungdom/forskere-la-skogbunn-i-barnehager-det-endret-barnas-immunsystem/1765201>

Folkehelsemeldingen bør ha tiltak og virkemidler som stimulerer til å bedre møteplasser for fysisk aktivitet i tilknytning til skoler og barnehager. Vi foreslår følgende tiltak og virkemidler:

- uteområde må være tilpasset uteskole, og det å bruke naturen som læringsarena.
  - det må innføres arealnormer og kvalitetskriterier for uteområder i barnehager og skoler.
  - etablere nasjonal statistikk for uteområdets størrelser både for barnehager og skoler som gir en landsdekkende oversikt og tilstandsvurdering
  - det må jobbes for å skape gå- og aktivitetsvennlige nærmiljøer i henhold til Handlingsplanen for fysisk aktivitet 2020-2029, og en allmenn rett som sikrer den enkelte tilgang til nærnatur innenfor 500 meter fra der man bor
- <https://media.wwf.no/assets/attachments/forslag-om-rett-til-n%C3%A6rnatur.pdf>

11.Friluftslivets posisjon i kommunene:

Friluftslivsorganisasjonene og den egenorganiserte aktiviteten har en svak stemme i mange kommuners politiske budsjettsalderinger. I Arbeiderpartiets partiprogrammet og i Hurdalsplattformen står det at regjeringen ønsker å etablere frivillighetsråd i kommunene. Vi vil i den forbindelse informere om at Norsk Friluftsliv sammen med TVERGA har etablert Fredrikstad aktivitetsråd. Aktivitetsrådet jobber for å kartlegge behov og skape dialog mellom kommunen og frivillige organisasjoner/egenorganiserte ressursmiljøer som fremmer/tilrettelegger for friluftsliv, egenorganisert idrett og annen fysisk aktivitet. De fleste kommuner har et idrettsråd som jobber for å bedre rammevilkår for den organiserte idretten. Dette treffer 20-30 prosent av befolkningen.

Skal flere bli aktive i sitt lokalmiljø bør følgende tiltak iverksettes:

- Stimulerer til at alle kommuner utvikler en frivillighetspolitikk. Dette gir en oversikt over hva som finnes, og bidrar til sikre medvirkning fra flere miljøer.
- at det settes av stimuleringsmidler til kommunene som ønsker å etablere aktivitetsråd/frivillighetsråd, for å teste ut om dette bidrar til at enda flere blir aktive, og ulike organiseringsformer. (Viser til høringsinnspill fra Tverga, som omtaler Aktivitetsrådet i Fredrikstad).

Se også tiltak under pkt om klima/natur og folkehelse

12.Revidering av handlingsplanen for friluftsliv:

Som en direkte oppfølging av Stortingsmeldingen, Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet, lanserte Solberg-regjeringen i 2018 en handlingsplan for friluftslivet.

Ved oppstart av ny stortingsperiode, og særlig med ny regjering, er det naturlig at Handlingsplanen revideres. Erfaringene fra koronapandemien, status og erfaringer fra gjeldende handlingsplan må være et viktig premiss. Vi mener at friluftslivets bidrag til oppfølging av FNs bærekraftsmål bør konkretiseres og synliggjøres sterkere i en ny handlingsplan.

Igangsette arbeidet med en ny handlingsplan for friluftsliv.

13. Friluftslivets år 2025

I Stortingsmeldingen om friluftsliv er det stadfestet at neste friluftslivets år skal arrangeres i 2025.

At det tilrettelegges for et nasjonalt markeringsår for friluftslivet i 2025.

14. Behovet for en ny stortingsmelding for idrett og fysisk aktivitet

Det har siden 2019 flere ganger blitt varslet om at det vil komme en ny stortingsmelding for idrett og fysisk aktivitet. Siden forrige stortingsmelding (Den norske idrettsmodellen, 2011-2012) har samfunnet endret seg mye. Vi står overfor store globale utfordringer med klima og miljø, inaktivitet og økende sosiale forskjeller. Det sentrale målet for idrettspolitikken er «idrett og fysisk aktivitet for alle».

Norsk Friluftsliv mener at en fremtidsrettet statlig idrettspolitik skal legge til rette for at hele befolkningen har mulighet til å delta i idrett og fysisk aktivitet på alle nivåer. En ny stortingsmelding om idrett må derfor ha som mål å etablere en nasjonal aktivitetspolitikk, og ikke bare en idrettspolitik.

Meldingen bør også drøfte hvordan en større del av befolkningen kan oppleve medvirkning i lokale, regionale og nasjonale prioriteringer. En vesentlig del av målgruppene som idrettspolitikken skal nå, sitter aldri ved bordet når tiltak eller anlegg som skal nå dem, skal prioriteres. Norsk Friluftsliv mener lokale aktivitetsråd kan kompensere for noe av dette, og er derfor omtalt senere i dette innspillet. Det er viktig å stake ut en ny idretts-/aktivitetspolitisk kurs som bedre imøtekommer de store samfunnsutfordringene.

Folkehelsemeldingen bør peke på behovet for en ny og fremtidsrettet stortingsmelding for idrett og fysisk aktivitet.

15. Natur/klima og folkehelse- to sider av samme sak

Verden står nå overfor to eksistensielle menneskeskapte kriser, tap av naturmangfold og klimaendringer. Arealinnngrep og nedbygging av natur er de viktigste årsakene til tap av naturmangfold, og måten vi bruker våre landområder på, er også en betydelig driver av klimaendringene.

Tap av natur- og friluftslivsområder gjelder i høyeste grad også i Norge. Dette ser vi blant annet ved nedbygging av strandsonen, hyttebygging i fjellet, etablering av vindkraftanlegg i urørte natur- og friluftslivsområder, mangel på nærturterreng, utbygging av turistanlegg, bygging av nye veier og måten vi driver skogen på.

Få har trygg tilgang til nærturterreng i de største byene. Byvekst og fortetting setter press på viktige arealer for friluftslivet. I 2020 hadde 45 prosent av de som bor i tettsteder trygg

tilgang til nærturterreng. Det er en nedgang på fem prosent siden 2011. I de største byene hadde tre av ti trygg tilgang til nærturterreng. (kilde: miljøstatus.no)

For å innfri regjeringens mål i Hurdalsplattformen om at klima og natur skal være rammen rundt all politikk bør også folkehelsemeldingen ivareta disse punktene:

- Sikre natur- og friluftslivsområder nær der folk bor, for å fremme trivsel, livskvalitet og god folkehelse. <https://media.wwf.no/assets/attachments/forslag-om-rett-til-n%C3%A6rnatur.pdf>
- Sikre natur- og friluftslivsområder gjennom å fastsette langsiktige utbyggingsgrenser.
- Tilrettelegge for gang- og sykkel må prioriteres både nasjonalt og lokalt
- Nye boligfelt må ha tilstrekkelig med naturpregede områder
- Sørge for nødvendig kompetanse og kapasitet til å ivareta naturen og friluftslivet i kommuneplanleggingen, for å sikre en helhetlig og bærekraftig arealplanlegging.
- Sørge for at politikere og beslutningstakere har god kunnskap om natur, klima og bærekraftig forvaltning.
- Bidra til å restaurere viktige natur- og friluftslivsområder, for eksempel myrer og andre våtmarker, som er ødelagt.
- Stanse nedbyggingen av strandsonen, og sikre og forbedre allmennhetens tilgang til denne.
- Etablere et samarbeid med fylkeskommunen og nabokommuner for å sikre større sammenhengende naturområder for friluftsliv, på tvers av kommunegrenser.
- Bevare naturen som en viktig arena for å oppleve ro og stillhet, og begrense motorisert ferdsel i natur og friluftslivsområder.

Vi ønsker departementet lykke til med et viktig arbeid, er det noe vi kan bidra med er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Siri Meland
Fagsjef samfunnskontakt

Kontakt: Siri.meland@norskfriluftsliv.no - mobil 95240336